

Embedsvirksomhed kan misbruges; vil man ængstelig undgaae og søge at sikke sig mod ethvert Misbrug, saa bliver Følgen, at man dræber al selvstændig, fri og ansvarlig Embedsvirksomhed (Hør!). Det hjælper derfor slet ikke, at man kan bevise, at Embedsvilkaarlighed kan igjennem de her omhandlede Erklæringer gjøre sig gjældende, hvilket jeg ikke nægter, naar det ved Siden deraf kan bevises, at man, ved at tage en saadan Bestemmelse som den foreslaaede, vil lægge et unaturligt Baand paa den frie, selvstændige og ansvarlige Embedsvirksomhed.

Jeg har noget længe dvælet ved disse, jeg tilstaaer det, meget almindelige Betragtninger, fordi jeg, som jeg fra Begyndelsen udtalte, er overbevist om, at man i denne Sag er tilbøielig til at fortabe sig i disse almindelige Betragtninger, saa at man derved taber af Sigte det, hvorom Taksen egentlig er, idet man opstiller i og for sig rigtige Principer, men forlanger dem anvendte paa en feilagtig Maade.

De Erklæringer, hvorom der her er Tale, ere saadanne, som skulle afgives over Ansøgninger og Klager, hvis Afgjørelse ligger ind under den administrative Myndighed; her handles altsaa ikke om Forhold, der skulle afgøres efter Lovgivningens almindelige Bestemmelser, men der handles om Forhold, der afgøres efter et administrativt Skjøn. Det er indlysende, at en saadan administrativ Myndighed er overordentlig vigtig, overordentlig vanskelig og, jeg tilføier gjerne, overordentlig mislig; thi det er altid misligt, at afgjøre Noget ved Skjøn, og en saadan Skjønsgjærelse bliver altid mere eller mindre vilkaarlig. Dersom der derfor forelaa et Forslag, som gik ud paa at begrænse, at indskrænke, ja, saavidt muligt, ganske at betage Administrationen denne Afgjørelses Myndighed, skulde jeg stemme derfor; men derom er der ikke Spørgsmaal, og vi maae derfor gaae ud fra, at der eksisterer en administrativ Ret til at afgjøre en Mængde Sager efter Skjøn. Nu er det klart, at jo vanskeligere en saadan Afgjørelse er, jo vigtigere bliver det, at det Skjøn, hvorefter Afgjørelsen skeer, bliver saa sandt, saa paalideligt og saa retfærdigt, som muligt (Hør!), og deraf følger igjen, hvor vigtigt det er, at de

Erklæringer, som i Regelen have en saa betydelig Indflydelse og i mange Tilfælde en afgjørende Indflydelse paa den Maade, hvorpaa Administrationen opfatter Sagen, blive saa sande, saa paalidelige og saa upartiske som muligt (Hør!); det er Spørgsmaalet, det er netop det, hvorom der handles. Spørgsmaalet er nemlig ikke, om denne eller hiin Maade at afgive Erklæring paa er mere eller mindre naturlig, mere eller mindre overensstemmende med Offentligheds-Princippet, mere eller mindre folkelig eller bureaukratisk, men Spørgsmaalet er, hvilken Erklæringsmaade der er den for at opnaae Diemedet meest hensigtsvarende, eller med andre Ord: om Erklæringernes Sandhed og Paalidelighed vinder eller taber ved det forelagte Lovforslag (Hør!). Det er derfor feilagtigt, og jeg troer navnlig, at den ærede Ordfører i denne Henseende har gjort sig skyldig i en stor Bidsfarelse, naar man opstiller Supplicantens Lary, Interesse og Fordeel som det Første; det er ikke det Første, det er et overmaade vigtigt Hensyn, men det er efter min Opfattelse kun det Næste. Det Første er en upartisk alsidig Afgjørelse af den foreliggende Sag, en Afgjørelse, hvorved alle Interesser komme i Betragtning (Hør!), hvorved der deles ligeligt imellem alle Berettigede (Hør!), Lovgivningen forbyder saaledes, at Haandværk og Handel med enkelte Undtagelser maa drives paa Landet; den tilsteder Undtagelser derfra, men Regelen er dog, at det er Noget, som den anseer for at være utilbørligt. Naar nu en Mand søger om en saadan Bevilling, saa er hans Lary og Interesse ikke her det Første; thi, gif man ud derfra, saa burde Suppliken, naar kun Supplicanten var kvalificeret, bevilges, men det første Spørgsmaal er, om det er overensstemmende med Forholdenes Lary at give en saadan Bevilling, og om ikke andre Ligeberettigede lide derved; det Samme er ogsaa Tilfældet med Spørgsmaalet om Bevilling til at sidde i uskiftet Bo; der dreier Spørgsmaalet sig ikke udelukkende og neppe væsentlig om Supplicantens Lary, men tillige og ligesaameget om Andres Lary. Hvad Ansøgninger om Embeder og Bestillinger angaaer, som jeg dog troer tildeels ligger ind under dette Lovforslag, saa er det aldeles